TriageConnect

Zakkaart Longen & medicatie

1. Waarom opletten?

- **Meer dan 380 medicijnen** kunnen de longen beschadigen
- Wordt vaak **(te) laat** herkend; schade kan **blijvend** zijn
- Klachten lijken op **infectie, astma of hartfalen**
- Meer risico: **ouderen**, **veel medicijnen** tegelijk, al een **longziekte**
- **Vroeg stoppen** met het middel geeft de beste kans op herstel

2. Hoe herken je het?

- **Nieuwe of erger wordende** kortademigheid of droge hoest
- Vaak **koorts**, soms **huiduitslag** of piepen
- Sluipend: **minder conditie**, sneller buiten adem
- Soms **bloed ophoesten**
- Lab en longfoto zijn **niet specifiek**: eraan denken is de sleutel

3. Wanneer begint het?

- Van **enkele dagen tot jaren** na de start
- **Acuut** (uren tot dagen): benauwd, koorts; vaak overgevoeligheid
- **Sluipend** (maanden tot jaren): longfibrose
- **Nitrofurantoïne**: tot **20 jaar** later nog longfibrose
- Kernvraag: **'Is er iets nieuws gestart of verhoogd?'**

4. Bij verdenking

- Check **alle medicijnen**, ook oude kuren
- Klachten na **start of hogere dosis**?
- Sluit **infectie of hartfalen** uit
- **Huisarts** beslist over stoppen
- Ernstig: **prednison** en/of **longarts**
- **Niet opnieuw** proberen

5. Welke longziekten kunnen ontstaan?

- **Longfibrose / interstitiële longziekte**: ontsteking en littekens in het longweefsel; komt het meest voor
- **Pneumonitis**: acute longontsteking zonder infectie, met koorts en benauwdheid
- **Astma-aanval / benauwd piepen**: NSAID's, aspirine, bètablokkers
- **Droge prikkelhoest**: ACE-remmers
- **Eosinofiele pneumonie**: soms verhoogde eosinofielen in het bloed
- Zeldzaam: **longoedeem**, **vocht rond de longen**, **longbloeding**

6. Alarm: direct huisarts

- **Ernstig benauwd** in rust, praten lukt niet
- **Blauwe lippen** of lage saturatie
- Benauwd + **koorts** na start van een nieuw middel
- **Bloed ophoesten**
- **Amiodaron, methotrexaat** of **nitrofurantoïne** + nieuwe longklachten
- Klachten worden **snel erger**

7. Veelgebruikte middelen met risico op longschade

Middel	Wat kan het geven?	Advies
Nitrofurantoïne	Acuut: koorts, hoest, benauwd. Later: longfibrose	Stoppen bij klachten; leg **elke kuur** vast in het HIS
Amiodaron	Longfibrose (tot 6%), vaak blijvend	Nieuwe hoest of kortademig: **direct overleg**
Methotrexaat	Pneumonitis: droge hoest, koorts, benauwd	**Stoppen en direct overleg**, ook bij lage dosis
NSAID's en aspirine	Astma-aanval; overgevoeligheid	Astma + eerdere reactie: vermijden; kies paracetamol
Bètablokkers	Benauwd en piepen bij astma	Astma: liefst vermijden of cardioselectief, in overleg
ACE-remmers	Droge prikkelhoest	Huisarts kan overstappen op een ARB
Statines	Zelden interstitiële longziekte	Onverklaard benauwd? Noem de statine
TNF-blokkers, leflunomide	Interstitiële longziekte	Huisarts én behandelend specialist inlichten
Chemotherapie (bleomycine)	Longfibrose, ook na de kuur	Vraag naar **kanker** in de voorgeschiedenis

Niet volledig. Ook o.a. fenytoïne, carbamazepine, colchicine, venlafaxine en drugs (cocaïne, cannabis, heroïne). Meer middelen: pneumotox.com en lareb.nl.

8. Wat doet de assistent?

- Benauwd of hoest? Vraag: **nieuw medicijn gestart?**
- Vraag ook naar **zelfzorg** (ibuprofen, aspirine) en **drugs**
- Noteer **medicijn en startdatum** in je verslag
- **Risicomiddel** + longklachten: **dezelfde dag** overleg
- Ernstig benauwd: **NHG-Triagewijzer**

9. Vastleggen & melden

- Leg **nitrofurantoïne** vast, ook **één kuur**
- Reactie gehad? Zet het als **contra-indicatie** in het HIS
- Geef de **hele medicatiehistorie** mee bij verwijzing
- Deel met de **apotheek**: die krijgt dan een signaal
- Meld de bijwerking bij **Lareb**

10. Valkuilen & onthoud

- **Geen koorts** of een normaal lab sluit het niet uit
- Middel **jaren geleden** gebruikt? Het kan nog steeds
- Reuma, darmziekte of kanker? **Denk aan medicatie**
- Na een reactie **opnieuw voorschrijven** kan levensgevaarlijk zijn
- **Onthoud:** nieuw medicijn + nieuwe longklacht = **denk aan bijwerking**

Disclaimer: Dit zakkaartje is een hulpmiddel, geen officiële richtlijn of medisch advies. Raadpleeg bij twijfel altijd de actuele bronnen, een arts of een apotheker.